

Видавництво
ПП "ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР"
61165, Україна, Харків, вул. Шатилова дача, 4
Тел./факс (057) 750-89-90
e-mail: c7508990@gmail.com
IBAN UA123052990000026001015904171
в АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
м. Харків
ЄДРПОУ 31886700

Scientific Publisher
PC "TECHNOLOGY CENTER"
61165, Ukraine, Kharkov, Shatilova dacha, 4
e-mail: c7508990@gmail.com

№ 15/12-2025 від 09.12.2025
На № _____ від _____

Денису КУРБАТОВУ
Михайлу ГОЛУБЄВУ

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

щодо необхідності зміни підходу до порядку формування Переліку наукових фахових видань України (в рамках обговорення проєкту наказу МОН «Про внесення змін до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України»)

Представлений на обговорення варіант Проєкту наказу МОН "Про внесення змін до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України" (далі – Проєкт) свідчить про те, що його ініціатори намагаються реформувати існуючу систему оцінювання наукових фахових видань України, насамперед наблизивши до міжнародних стандартів. Це важлива задача, тому й підхід має бути у відповідності до міжнародних стандартів.

Зауваження:

Проєкт, представлений на обговорення, фактично створений шляхом певної компіляції вимог різних міжнародних ресурсів, тобто запозичені різні існуючі вимоги, які штучно «склеєні» між собою, та старого принципу – оцінюють видання та приймають рішення люди. Тобто головною є якась Комісія, яка вирішує долю видання. І саме це є спадщиною з минулих років, тобто основа є незмінною. Це фактично зводить нанівець усю реформаторську ідею, яка мала б створити для українських видань можливості розвитку, але насамперед фактично може поховати наукові надбання України у вигляді наукових періодичних видань.

Підхід, що базується на створенні Комісії, не може забезпечити об'єктивності оцінювання видань, бо в основі оцінювання буде людський фактор, тобто суб'єктивізм. Більш того, це формує ризики для виникнення корумпованої складової саме через непрозорість майже по усіх складових Проєкту, що пропонується.

Комісія взагалі не може бути створена без уникнення конфлікту інтересів. Це має бути очевидним:

- якщо в неї будуть входити представники редакційних колегій та редактори наукових видань, то тут конфлікт інтересів очевидний,
- якщо в неї будуть входити представники видавництв, то тут конфлікт інтересів теж очевидний,
- якщо в неї будуть входити представники «заінтересованих органів виконавчої влади, установ і громадських організацій», то ці особи не є професіоналами ані в галузі видавництва наукових видань, ані науковцями (в разі, якщо вони є науковцями, то кількість таких представників, щоб покрити усі галузі наук, є неосяжною),
- якщо в неї будуть входити представники «закладів вищої освіти та наукових установ», то усі ці установи є видавцями наукової періодики, тому тут конфлікт інтересів теж очевидний.

У підсумку:

Створення Комісії, як основного «оцінювача» наукових видань, не є дієвим чи взагалі життєздатним. З погляду на цю головну проблему Проєкту, що пропонується, цей Проєкт, які б зміни в нього не вносилися, не зможе досягти головної мети реформи наукової періодики України – представити її на найвищому світовому рівні. Тому, якщо ініціатори Проєкту дійсно піклуються про світле майбутнє української наукової періодики, треба повністю змінити підхід та розглянути принципово нову пропозицію (до речі, перший крок саме до цього було зроблено, коли була введена категорія А, що базується на вимозі індексації видань у Web of Science Core Collection та Scopus).

Передумова для альтернативної Пропозиції:

Ймовірно, стратегічна задумка Проєкту базувалася на забезпеченні умов для інтеграції видань України в світовий науковий простір відповідно до загальноприйнятих у світі вимог щодо стандартів публікації та етики публікації. В такому випадку це має передбачати, що дотримання українськими виданнями вимог світових ресурсів індексації наукових видань вже є підставою для включення журналу в Перелік фахових видань відповідної категорії без необхідності створення будь-яких Комісій всередині країни, які мають додатково проводити оцінювання.

Пропозиція:

Структура наукової періодики України залишається як є, тобто у вигляді категорій: А, Б.

В категорію А входять видання, які індексуються базами даних Web of Science Core Collection та/або Scopus.

В категорію Б входять видання, які індексуються хоча б двома з перерахованих ресурсів індексації наукової періодики: EBSCO (будь-яка з підбаз), ProQuest (будь-яка з підбаз), erih+, PubMed, MEDLINE, FSTA (Food Science and Technology Abstracts), EMBASE, CAS Source Index (CASSI), Chemical Abstracts Core (American Chemical Society), Chimica, EconLit (American Economic Association), Educational research abstracts - ERA, ERIC - Education Resources Information Center, MathSciNet (American Mathematical Society), MLA - Modern Language Association Database, або хоча б в один з перерахованих ресурсів індексації наукової періодики за умови, що видавець є членом COPE або OASPA.

Обґрунтування:

Усі ці міжнародні ресурси мають критерії оцінювання видань, складність яких пропорційна рівню (престижу) ресурсу. Причому для ресурсів вищого рівня в основі оцінювання є затребуваність видання серед читачів. Тобто оцінювання здійснюється фактично навіть не самими ресурсами, а користувачами наукового контенту. Якщо якість видання невисока, то затребуваність серед читачів мінімальна, відповідно видання може бути виключене з ресурсу.

В такому випадку видання виключається з Переліку фахових видань категорії Б, доки не поверне собі попереднє місце, піднявши свій науковий рівень.

Це усуває майже повністю суб'єктивність в оцінюванні наукових видань.

Відповідно, усунення фактору оцінювання зсередини створює можливість об'єктивності оцінювання, яка здійснюється ззовні, фактично користувачами наукових видань, без будь-якого конфлікту інтересів.

Переваги такої Пропозиції:

1. Усунення суб'єктивізму та створення умов для об'єктивного оцінювання видань без наявності конфлікту інтересів.

2. Прозорість оцінювання.
3. Стимулювання видань піднімати свій рівень на світовій арені.
4. Відсутність будь-якого адміністративного, явного чи неявного, тиску на видання з боку МОН.
5. Свобода вибору видань без страху, що хтось штучно зробить їх функціонування неможливим.
6. Економія бюджетних коштів на будь-які витрати, пов'язані зі створенням та функціонуванням Комісії.

У підсумку:

Якщо Міністерство освіти і науки України (далі - МОН України) дійсно піклується про майбутнє наукових видань України, підтримує принцип об'єктивності в оцінюванні їх якості, не зацікавлене в непрозорості оцінювання, створенні «сірих» схем, подвійних стандартів, то МОН України має розглянути запропонований альтернативний варіант та представити на обговорення також його.

Наші Запевнення:

Запевняємо, що наданою Пропозицією ми не переслідуємо будь-яких власних інтересів, як Видавці наукових періодичних та неперіодичних видань, про що цілком свідчить власне зміст наданих Пропозицій.

З повагою,
директор наукового видавництва
[ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР](#)
доктор технічних наук, професор

Дмитро ДЬОМІН